

A doua zi după moartea mamei sale, pe 25 octombrie 1977, Roland Barthes începe un „Jurnal de doliu”. Îl scrie cu cerneală, uneori în creion, pe fișe pe care tot el le pregătește din foi de hârtie standard tăiate în patru, din care păstrează mereu o rezervă pe masa sa de lucru.

În timp ce-și redactează acest Jurnal, Roland Barthes pregătește la Collège de France cursul său despre „Neutru” („Le Neutre”; februarie-iunie 1978), scrie textul conferinței intitulate „Ani de-a rândul, m-am culcat devreme” („Longtemps, je me suis couché de bonne heure”; decembrie 1978), publică numeroase articole în diferite ziare și reviste, scrie Camera luminoasă (La Chambre claire) în aprilie-iunie 1979, redactează câteva file ale proiectului său „Vita Nova” în vara lui 1979, elaborează cel de-al doilea curs al său la Collège de France despre „Pregătirea romanului” («La Préparation du roman»; decembrie 1978 - februarie 1980). La originea fiecărei dintre aceste opere majore, toate plasate explicit sub semnul morții mamei sale, se află fișele acestui „Jurnal de doliu”.

Ele sunt redactate, esențialmente, la Paris și la Urt, în apropiere de Bayonne, unde Roland Barthes rămâne uneori în compania fratelui său, Michel, și a soției acestuia, Rachel. Câteva călătorii ritmează această perioadă, în special călătoria în Maroc, unde Roland Barthes, invitat cu regularitate să predea aici, vine cu plăcere. Păstrat la IMEC, „Jurnalul de doliu» este propus aici, fișă cu fișă, în integralitatea sa; am reamplasat din punct de vedere cronologic fișele în cazul în care se instalase o mică dezordine; formatul fișei implică o redactare întotdeauna concisă, dar anumite fișe sunt scrise pe recto și pe verso, iar uneori textul continuă pe verso a mai multor fișe; inițialele date de autor desemnează persoane apropiate și au fost păstrate ca atare; croșetele aparțin lui Roland Barthes; câteva note plasate la subsolul paginii aruncă lumină asupra contextului sau precizează o aluzie.

Henriette Binger s-a născut în 1893. La douăzeci de ani se căsătorește cu Louis Barthes; mamă tânără la douăzeci și doi de ani, devine văduvă de război la douăzeci și trei. Moare la vârsta de optzeci și patru de ani.

Nu vom citi în cazul dat o carte încheiată de autorul ei, ci mai degrabă ipoteza unei cărți dorite de acesta, care contribuie la elaborarea operei sale și, din acest punct de vedere, o limpezește¹.

N.L.

¹ Această ediție a fost stabilită în colaborare amicală cu Bernard Comment și Éric Marty.

Jurnal de doliu

26 octombrie 1977 – 21 iunie 1978

26 octombrie 1977

Prima noapte de nuntă.
Dar prima noapte de doliu?

27 octombrie

– Nu ați cunoscut corpul Femeii!

– Am cunoscut corpul mamei mele bolnave,
apoi muribunde.

27 octombrie

În fiecare dimineață, pe la 6 și jumătate, afară în noapte, zgomotul fierăriei containerelor de gunoi.

Ea zicea ușurată: în sfârșit, noaptea s-a încheiat (ea a suferit noaptea, singură, cumplită încercare).

De îndată ce o ființă a murit, înnebunitoare
construire a viitorului (schimbarea mobilelor etc.):
futuromanie.

27 octombrie

Cine știe? Poate puțin aur în aceste note?